

شیوع وابستگی به اینترنت و عوامل موثر بر آن در دانشجویان

ابوالفضل محمد بیگی (M.Sc.)^۱ - *ترگس محمد صالحی (M.Sc.)^۲

*نویسنده مسئول: اراک، دانشگاه علوم پزشکی اراک

پست الکترونیک: salehi_narges@yahoo.com

تاریخ دریافت مقاله: ۸۹/۶/۲ تاریخ پذیرش: ۸۹/۷/۲۹

چکیده

مقدمه: امروزه اینترنت یک روش عادی و معمول در دانشگاه‌ها برای انجام امور ناشناخته است و این شبکه دستیابی سریع و راحت به اطلاعات را فراهم کرده است. وابستگی به اینترنت موضوع جالب و تازه‌ای است که در سال‌های اخیر به عنوان وابستگی رفتار محور مورد توجه قرار گرفته است.

هدف: شیوع وابستگی به اینترنت و عوامل موثر بر آن در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اراک

مواد و روش‌ها: این مطالعه مقطعی تحلیلی بر ۴۲۶ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اراک که با روش نمونه‌گیری دو مرحله‌ای وارد مطالعه شده بودند انجام گرفت. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه وابستگی به اینترنت یا تک جمع آوری شد و پس از ورود داده‌ها به کامپیوتر با استفاده از آزمون‌های استقلال دو گروه، کای زوج و ضریب همبستگی پیرسون در سطح معنی داری ۰/۰۵ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج: شیوع کلی وابستگی به اینترنت برابر با ۱۰/۸٪ محاسبه شد که شیوع وابستگی به اینترنت متوسط و شدید به ترتیب برابر با ۸٪ و ۲/۸٪ به دست آمد. وابستگی به اینترنت با جنسیت، تاهل، شغل پدر، میزان آشنایی با رایانه و اینترنت و ترم تحصیلی ارتباط معنی داری نشان داد ($P < ۰/۰۵$). اما با تحصیلات والدین، محل زندگی، رشته، مقطع و دانشکده محل تحصیل مرتبط نبود ($P > ۰/۰۵$).

نتیجه‌گیری: از آنجا که وابستگی به اینترنت می‌تواند سبب هدر رفتن بسیاری از اوقات فراغت و حتی مفید دانشجویان شده و وضعیت تحصیلی دانشجویان را دچار تزلزل نماید. لذا تلاش جهت هدفمند کردن نحوه استفاده دانشجویان از اینترنت ضروری است.

کلید واژه‌ها: اینترنت/ دانشجویان/ عوامل خطر/ وابستگی (روان‌شناسی)

مجله دانشگاه علوم پزشکی گیلان، دوره بیستم شماره ۷۸، صفحات: ۴۸-۴۱

مقدمه

را قادر می‌سازد در تمام دنیا با همکاران خود ارتباط برقرار کرده و به تبادل اطلاعات بپردازد (۶) برای بسیاری از مردم مفهوم و تعریف وابستگی به اینترنت قدری مبالغه‌آمیز است و وابستگی را در امر مربوط به مصرف داروها و الکل می‌دانند (۷) اما یانگ معتقد است که واژه معتاد برای کاربران اینترنت هم به کار گرفته می‌شود، زیرا نشانه‌های وابستگی به اینترنت همان ویژگی‌هایی را دارد که در وابستگی به الکل و سیگار دیده می‌شود (۸). معتادین شدید به اینترنت اغلب با اتصال به اینترنت از فیلم، موسیقی، کارتون، بازی‌های رایانه‌ای، سایت‌های اجتماعی و گفتگوی اینترنتی استفاده می‌کنند، در حالی که کاربران طبیعی در موقع اتصال از اخبار، رویدادها، خرید، رزروکردن و سایت‌های آموزشی و دانشگاهی بهره‌جویی می‌کنند. همچنین معتادین به اینترنت از آن به صورت غیرهدفمند و در مکان‌های بسته و خصوصی استفاده

اینترنت سیستم عظیم و جهانی متشکل از انسان اطلاعات و رایانه است و یکی از مهم‌ترین ابزارهای دسترسی به اطلاعات در عصر اطلاعات به شمار می‌رود (۱ و ۲). امروزه اینترنت یک روش عادی و معمول در دانشگاه‌ها برای انجام امور ناشناخته است و این شبکه دستیابی سریع و راحت به اطلاعات را فراهم کرده است (۳) و به عنوان بخشی از تجربیات و زندگی روزمره افراد درآمده است. بنابراین شناخت جامعه نوین مستلزم بررسی همه جانبه الگوهای ارتباطی موجود در جامعه است (۴).

وابستگی به اینترنت موضوع جالب و تازه‌ای است که در سال‌های اخیر به عنوان وابستگی رفتار- محور مورد توجه قرار گرفته است (۵) هرچند کامپیوتر و اینترنت کمترین منبع مورد استفاده هستند ولی می‌توان ادعا کرد که اینترنت به عنوان ابزاری برای هر فرد و در هر رشته تخصصی است که او

ابتدا بر اساس تعداد کل دانشجویان هر دانشکده، تعداد لازم برای نمونه در هر طبقه مشخص شد و سپس بر اساس نمونه‌گیری اتفاقی افراد واجد شرایط وارد مطالعه شدند. طبقات در نمونه‌گیری، دانشکده محل تحصیل دانشجویان بود. محاسبه حجم نمونه با استفاده از فرمول محاسبه حجم نمونه برای مطالعات شیوع $n = (Z_{1-\alpha/2})^2 \cdot p \cdot q / d^2$ و با در نظر گرفتن میزان شیوع در سایر مطالعات در جامعه دانشجویی انجام گرفت. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان مشغول به تحصیل خوابگاهی و غیر خوابگاهی در دانشگاه علوم پزشکی اراک بود که در هنگام جمع‌آوری داده‌ها جزء دانشجویان این دانشگاه محسوب می‌شدند. بنابراین بر اساس لیست اسامی دانشجویان واجد شرایط، در هر مقطع تحصیلی (کاردانی، کارشناسی و دکتری حرفه‌ای)، متناسب با حجم نمونه تعداد لازم انتخاب شد و پس از مراجعه به آنان بر مبنای تصادف، در صورت رضایت وارد مطالعه می‌شدند.

جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از پرسشنامه ساختار یافته دو قسمتی انجام گرفت. بخش اول شامل متغیرهای دموگرافیک دانشجو بود که متغیرهایی از قبیل سن، جنس، ترم و رشته تحصیلی، میزان مهارت در استفاده از اینترنت و رایانه، استفاده از سایت‌های مختلف و هدف از جستجوی اینترنتی و ... در آن گنجانده شده بود. بخش دوم شامل نسخه فارسی پرسشنامه استاندارد و پایای سنجش وابستگی به اینترنت یانگ بود که بر اساس نتایج مطالعه درگاهی (۵) پایایی آن قابل قبول و برابر با ۰/۸۸ ذکر شده بود. در مطالعه حاضر نیز ضریب پایایی آلفای کرونباخ برابر با ۰/۹۴۳ محاسبه شد. پرسشنامه سنجش وابستگی به اینترنت یانگ مبتنی بر ۲۰ سؤال بر مبنای مقیاس ۵ تایی لیکرت است. در این پرسشنامه، پاسخگویان درخصوص هر یک از سؤالات مطرح شده بر مبنای طریقه نمره بندی و تفسیر آن با استفاده از راهنمای پرسشنامه، یکی از اعداد ۱ تا ۵ را به عنوان معیار سازگاری با حالت خود انتخاب نمودند. به طوری که به پاسخ هرگز نمره یک و به گزینه همیشه نمره پنج اختصاص داده شد. پس از تعیین نمره نهایی، براساس استاندارد پرسشنامه و مطالعات قبلی (۵) از صفر تا صد، وضعیت کاربران مورد مطالعه به سه سطح (عادی = کمتر از ۲۱، وابستگی خفیف = ۲۱-۵۰ و وابستگی شدید = ۵۰-۸۰) از

می‌کنند (۹). اما به هر حال امروزه اینترنت یک وسیله حیاتی برای بسیاری از مردم کشورها به شمار می‌رود و از این طریق اطلاعات با ارزشی به دست می‌آورند (۱۰).

پژوهش‌ها نشان می‌دهند که وابستگی به اینترنت در جمعیت‌های مختلف در محدوده ۱/۵٪ تا ۲۵٪ است (۱۴-۱۱). شیوع این اختلال در ایران از ۱۹/۷٪ در استفاده‌کنندگان از کافی نت (۷) تا ۳۰٪ در افراد ۱۵-۳۹ ساله شهر تهران (۵) متفاوت بوده است. کمیت و کیفیت استفاده از اینترنت در این گروه از کاربران با مدت و شدت استفاده از آن و مهارت آنها در استفاده از کامپیوتر مرتبط است (۱۶-۱۵).

باید در نظر داشت که دانشگاه‌ها و از جمله دانشگاه‌های علوم پزشکی گروه قابل ملاحظه‌ای از استفاده‌کنندگان اینترنت را تشکیل می‌دهند. این گروه از کاربران، اینترنت را یک منبع مورد اعتماد می‌دانند و از آن برای اهداف شخصی و حرفه‌ای خود مورد استفاده قرار می‌کنند (۱۷). به همین دلیل دانشگاه‌های علوم پزشکی هر ساله میلیاردها تومان صرف خرید مقالات تمام متن و سایر مجموعه‌های پزشکی می‌نمایند (۱۸). اما عدم استفاده صحیح از اینترنت و جستجوهای کنجکاوانه دانشجویان به صورت بی‌هدف و بی‌برنامه نه تنها آنها را از رسالت اصلی اینترنت در دانشگاه دور می‌کند بلکه سبب ایجاد نوعی وابستگی به اینترنت و صرف بیشترین زمان اوقات فراغت دانشجویان می‌شود و آن‌ها را از تحصیل علم و کسب معلومات بیشتر دور می‌سازد. بدین منظور مطالعه ما با هدف تعیین میزان وابستگی به اینترنت و برخی عوامل موثر بر آن در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اراک طراحی و اجرا شد.

مواد و روش‌ها

مطالعه‌ای مقطعی تحلیلی روی ۴۲۶ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اراک در بهار ۱۳۸۸ انجام شد. معیارهای ورود به مطالعه گذراندن حداقل یک ترم از کل دوره تحصیل در دانشگاه، اشتغال به تحصیل در ترم جاری و رضایت برای ورود به مطالعه بود. نمونه‌گیری به صورت دو مرحله‌ای و بر اساس روش طبقه‌ای تناسبی و اتفاقی (Randomly) از کل جامعه آماری شامل ۱۱۰۰ نفر، انجام شد. به این ترتیب که

نتایج ارایه شده در جدول ۱ نشان می‌دهد که میانگین متغیرهای سن شروع استفاده از اینترنت، نمره وابستگی به اینترنت یانگ در بین دو گروه دانشجویان عادی و وابسته به اینترنت اختلاف آماری معنی‌داری دارد ($P < 0/05$). اما میانگین سنی دو گروه اختلاف معنی‌داری را نشان نداد ($P > 0/05$). همچنین نتایج نشان داد که وابستگی به اینترنت با ترم تحصیلی رابطه معنی‌داری دارد به طوری که دانشجویان جدیدالورود بیشتر به اینترنت وابسته‌اند ($P < 0/05$), اما با رشته، دانشکده، مقطع تحصیلی دانشجویان رابطه معنی‌داری نشان نداد ($P > 0/05$).

جدول ۲ نشان می‌دهد که جنسیت دانشجویان، وضعیت تاهل، شغل پدر و استفاده از تالار گفتگو ارتباط آماری معنی‌داری با وابستگی به اینترنت دارد ($P < 0/05$) اما ارتباطی بین محل زندگی، محل اسکان دانشجو، داشتن فعالیت پژوهشی و تحصیلات والدین مشاهده نشد ($P > 0/05$).

براساس جدول ۳ میزان وابستگی به اینترنت با افزایش میزان آگاهی دانشجویان از کامپیوتر و اینترنت، استفاده از اینترنت در خلوت و تکرار استفاده از اینترنت در بین دو گروه دانشجویان عادی و وابسته به اینترنت اختلاف آماری معنی‌داری نشان می‌دهد ($P < 0/05$). به طوری که دانشجویان وابسته به اینترنت علاقه بیشتری به استفاده از اینترنت در خلوت و تکرار استفاده طی روز داشته‌اند.

نتایج حاصل از رگرسیون لجستیک در جدول ۴ نشان می‌دهد که سن کمتر از ۲۰ سال، جنس مرد و استفاده از تالار گفتگو از مهم‌ترین پیشگوکننده‌های وابستگی به اینترنت در دانشجویان است.

تقسیم شد. قابل ذکر است که در تحلیل داده‌ها دانشجویان به دو گروه کلی دانشجویان عادی و دانشجویان معتاد به اینترنت تقسیم بندی شدند.

پس از جمع‌آوری داده‌ها، اطلاعات جمع‌آوری شده کدبندی و وارد نرم‌افزار آماری SPSS گردید و با استفاده از آزمون‌های کای زوج، و ضریب همبستگی پیرسون مورد تحلیل قرار گرفت. سطح معنی‌داری آزمون‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

نتایج

شیوع کلی وابستگی به اینترنت برابر با ۱۰/۸٪ (۵۰ نفر) محاسبه شد که شیوع وابستگی به اینترنت متوسط و شدید به ترتیب برابر با ۸/۱٪ (۳۷ نفر) و ۲/۸٪ (۱۳ نفر) به دست آمد. میانگین ساعات کار دانشجویان با کامپیوتر برابر با $4/63 \pm 3/87$ ساعت و میانگین ساعات کار دانشجویان با اینترنت برابر با $3/36 \pm 3/46$ ساعت بوده است. همچنین میانگین نمره وابستگی به اینترنت دانشجویان بر مبنای آزمون یانگ برابر با $32/74 \pm 14/52$ به دست آمد. از نظر ویژگی‌های جمعیتی

۶۴/۹٪ (۳۰۰ نفر) دختر و ۳۵/۱٪ (۱۶۲ نفر) پسر بودند. همچنین ۷۶/۶٪ (۳۵۴ نفر) از دانشجویان خوابگاهی بودند و مابقی در منزل شخصی خود یا والدین زندگی می‌کردند.

مهم‌ترین اهداف دانشجویان از استفاده اینترنت به ترتیب تحقیق و بررسی‌های علمی (۴۸/۴٪)، بازی‌های رایانه‌ای و سرگرمی (۲۰/۵٪)، چک کردن پست الکترونیکی (۹/۸٪)، آگاهی از خبرهای سیاسی و اجتماعی (۶/۵٪) و در نهایت استفاده از تالار گفتگو (۵/۶٪) بود.

جدول ۱: مقایسه میانگین متغیرهای کمی مورد مطالعه در دانشجویان شرکت کننده در مطالعه

متغیرها	اعتیاد به اینترنت	منفی $\bar{X} \pm sd$	مثبت $\bar{X} \pm sd$	P value
سن دانشجو (سال)		$20/91 \pm 1/33$	$21/30 \pm 1/94$	۰/۱۷۴
سن شروع استفاده از اینترنت (سال)		$16/8 \pm 2/38$	$15/51 \pm 2/74$	۰/۰۰۱
نمره وابستگی به اینترنت یانگ		$28/38 \pm 6/55$	$68/52 \pm 14/47$	< ۰/۰۰۱

جدول ۲: ارتباط متغیرهای دموگرافیک دانشجویان شرکت کننده در مطالعه با وابستگی به اینترنت

متغیرها	اعتیاد به اینترنت	منفی	مثبت	P value
جنسیت				
مونث	۲۷۹ (۶۷/۷)	۲۱ (۴۲)		
مذکر	۱۳۳ (۳۲/۳)	۲۹ (۵۸)		<۰/۰۰۱
وضعیت تاهل				
مجرد	۳۷۲ (۹۰/۳)	۴۰ (۹/۷)		
متاهل	۴۰ (۸۰)	۱۰ (۲۰)		۰/۰۳۲
محل زندگی				
شهر	۳۷۱ (۹۰)	۴۱ (۱۰)		
روستا	۴۱ (۸۲)	۹ (۱۸)		۰/۰۷۴
محل اسکان دانشجوی				
منزل	۹۲ (۸۵/۲)	۱۶ (۱۴/۸)		
خوابگاه	۳۲۰ (۹۰/۴)	۳۴ (۹/۶)		۰/۰۹۱
داشتن فعالیت پژوهشی (مقاله یا طرح)				
بلی	۱۰۸ (۲۶/۶)	۱۶ (۳۲)		
خیر	۲۹۸ (۷۳/۴)	۳۴ (۶۸)		۰/۲۵۷
شغل پدر				
کارگر	۳۰ (۷۵)	۱۰ (۲۵)		
کارمند	۱۳۰ (۹۰/۳)	۱۴ (۹/۷)		
آزاد	۱۶۵ (۹۰/۷)	۱۷ (۹/۳)		
سایر	۷۹ (۸۹/۸)	۹ (۱۰/۲)		۰/۰۳۲
تحصیلات پدر				
بیسواد	۴۴ (۸۸)	۶ (۱۲)		
راهنمایی	۱۵۰ (۸۹/۳)	۱۸ (۱۰/۷)		
دیپلم	۱۳۱ (۹۲/۳)	۱۱ (۷/۷)		
دانشگاهی	۷۵ (۸۳/۳)	۱۵ (۱۶/۷)		۰/۲۱۲
تحصیلات مادر				
بیسواد	۹۱ (۹۱)	۹ (۹)		
راهنمایی	۱۵۱ (۹۱)	۱۵ (۹)		
دیپلم	۱۱۵ (۸۹/۸)	۱۳ (۱۰/۲)		
دانشگاهی	۴۵ (۸۰/۴)	۱۱ (۱۹/۶)		۰/۱۳۷
استفاده از تالار گفتگو				
بلی	۹۰ (۲۲/۳)	۲۲ (۴۴)		
خیر	۳۱۴ (۷۷/۷)	۲۸ (۵۶)		<۰/۰۰۱

جدول ۳: ارتباط میزان آگاهی از کامپیوتر و اینترنت و نحوه استفاده از آن در دانشجویان شرکت کننده در مطالعه با وابستگی به اینترنت

متغیرها	اعتیاد به اینترنت	منفی	مثبت	P value
میزان آشنایی از مهارت‌های هفت گانه کامپیوتر CDL				
خیلی کم	۱۵۲ (۹۲/۷)	۱۲ (۷/۳)		
کم	۸۵ (۹۴/۴)	۵ (۵/۶)		
متوسط	۱۱۵ (۹۱/۵)	۱۱ (۸/۵)		
زیاد	۲۰ (۷۶/۹)	۶ (۲۳/۱)		
خیلی زیاد	۱۳ (۴۶/۴)	۱۵ (۵۳/۶)		<۰/۰۰۱
میزان آشنایی با اینترنت				
خیلی کم و کم	۱۳۴ (۹۵/۷)	۶ (۴/۳)		
متوسط	۱۸۷ (۹۰/۸)	۱۹ (۹/۲)		
زیاد	۶۴ (۸۸/۹)	۸ (۱۱/۱)		
خیلی زیاد	۱۵ (۴۶/۹)	۱۷ (۵۳/۱)		<۰/۰۰۱

ادامه‌ی جدول ۳:

<۰/۰۰۱	۱۲ (۱۰)	۱۰۸ (۹۰)	استفاده از اینترنت در خلوت
	۴ (۳/۸)	۱۰۲ (۹۶/۲)	خیلی کم
	۱۱ (۹/۵)	۱۰۵ (۹۰/۵)	کم
	۶ (۱۰/۳)	۵۲ (۸۹/۷)	متوسط
	۱۷ (۳۴)	۳۳ (۶۶)	زیاد خیلی زیاد
<۰/۰۰۱	۱۲ (۱۵/۸)	۶۴ (۸۴/۲)	تکرار استفاده از اینترنت
	۱۹ (۳۵/۲)	۳۵ (۶۴/۸)	روزی یکبار
	۱۳ (۸/۷)	۱۳۷ (۹۱/۳)	روزی چند بار
	۵۰ (۲)	۴۹ (۹۸)	هفته‌ای یک تا چند بار
	۶ (۴/۹)	۱۱۶ (۹۵/۱)	ماهی یک تا چند بار گاهی گاهی

جدول ۴: نتایج حاصل از رگرسیون لجستیک در تعیین عوامل موثر بر وابستگی به اینترنت

متغیر	آماره	Exp (β) OR	P value	دامنه اطمینان	
				بالا	پائین
سن کمتر از ۲۰ سال	۳/۹۲	۰/۰۰۲	۹/۴۲	۱/۶۳	
جنس مذکر	۳/۵۱	<۰/۰۰۱	۶/۸۹	۱/۷۹	
استفاده از تالار گفتگو	۲/۷۳	۰/۰۰۴	۵/۴۰	۱/۳۸	

بحث و نتیجه‌گیری

تقریباً ۳ برابر بیش از میزان برآورد شده در مطالعه ما است و این تفاوت به دلیل آن است که جامعه مورد مطالعه ایشان حتی نوجوانان را نیز در بر می‌گرفت. و همان‌طور که نتایج مطالعه ما و سایر مطالعات (۲۰، ۲۱ و ۱۴) نیز نشان داده‌اند سن پایین‌تر از عوامل مؤثر ابتلا به وابستگی به اینترنت است. قابل ذکر است که مطالعه Deng و همکارانش (۱۱) نیز در مطالعه‌ای با استفاده از آزمون وابستگی به اینترنت، شیوع اختلال در دانشجویان را برابر با ۵/۵۲٪ محاسبه کردند که کمتر از میزان به دست آمده در مطالعه ما است. بنابراین به نظر می‌رسد که نوع ابزار نقش مؤثری در شیوع در جوامع مختلف دارد به نحوی که مطالعاتی که از ابزار وابستگی به اینترنت یانگ استفاده می‌کنند، شیوع بالاتری را نشان می‌دهند.

مهم‌ترین اهداف دانشجویان از استفاده از اینترنت به ترتیب تحقیق و بررسی‌های علمی، بازی‌های رایانه‌ای و سرگرمی، کنترل کردن پست الکترونیکی، آگاهی از خبرهای سیاسی و اجتماعی و در نهایت استفاده از تالار گفتگو بوده است. در مطالعه Siomos در بزرگسالان یونان، بیشترین استفاده از

شیوع کلی وابستگی به اینترنت برابر با ۱۰/۸٪ محاسبه شد که شیوع وابستگی به اینترنت متوسط و شدید به ترتیب برابر با ۸٪ و ۲/۸٪ به دست آمد. در مطالعه لام و همکاران در استرالیا، شیوع وابستگی به اینترنت متوسط در دانش‌آموزان دبیرستانی ۱۳ تا ۱۸ ساله برابر با ۱۰/۲٪ و نوع شدید آن برابر با ۰/۶٪ به دست آمده بود (۱۹). هر چند که با وجود متفاوت بودن جامعه مورد پژوهش، شیوع اختلال ابتلا به اینترنت در دو مطالعه یکسان به دست آمده است؛ اما دلیل این امر را باید در نوع ابزار به کار رفته در دو مطالعه دانست. در مطالعه لام از آزمون وابستگی به اینترنت استفاده شده بود. همچنین Johansson و همکارش در جوانان ۱۲-۱۸ ساله نروژی طبق معیار پرسشنامه یانگ، شیوع کلی وابستگی به اینترنت را برابر با ۱۰/۶۶ درصد به دست آورده بودند که با نتایج مطالعه ما همخوانی دارند (۱۲). اما در مطالعه‌ای روی دانشجویان کره، ۲۰٪ به نوع ملایم یا متوسط وابستگی به اینترنت دچار بودند (۱۳) همچنین درگاهی و همکاران نشان دادند که ۳۰ درصد کاربران به اینترنت وابستگی داشتند (۵) که

در تحلیل تک متغیره نیز میزان وابستگی به اینترنت با افزایش میزان آگاهی دانشجویان از کامپیوتر و اینترنت رابطه نشان داد به طوری که با افزایش آگاهی میزان استفاده از اینترنت نیز افزایش پیدامی کند. در مطالعه درگاهی نیز نتایج مشابهی به دست آمده بود (۵). وی نشان داد که میزان استفاده دانشجویان از شبکه اینترنت با میزان مهارت استفاده از اینترنت، مقطع تحصیلی، رشته تحصیلی و تعداد آثار علمی مرتبط است. اما مطالعه ما ارتباطی بین وابستگی به اینترنت و رشته و مقطع تحصیلی و فعالیت های پژوهشی نشان نداد. علت برخی از این تفاوت ها را می توان متفاوت بودن جامعه پژوهش در دو مطالعه دانست. استفاده از اینترنت در خلوت، تکرار استفاده از اینترنت در بین دو گروه دانشجویان عادی و وابسته به اینترنت اختلاف آماری معنی داری نشان می دهد. به طوری که دانشجویان وابسته به اینترنت علاقه بیشتری به استفاده از اینترنت در خلوت داشته اند. همچنین دانشجویان وابسته به اینترنت با درصد بالاتری در روز چندبار از اینترنت استفاده می کنند. از جمله علل استفاده مخرب از اینترنت می تواند حس خودکم بینی و نداشتن رابطه صمیمی با دیگران باشد. مطالعات متعددی نیز بین احساس تنهایی، نداشتن اعتماد به نفس و نداشتن مهارت های اجتماعی و استفاده از اینترنت رابطه معنی داری نشان داده اند (۲۴ و ۲۵).

شیوع کلی وابستگی به اینترنت در دانشجویان اراک تفاوت چندانی با دانشجویان سایر کشورها ندارد ولی خوشبختانه کمتر از افراد جامعه برآورد می شود. از آنجا که نوع ابزار به کار رفته عامل مهمی در تعیین نسبت مبتلایان است، پیشنهاد می شود مطالعات دیگری با استفاده از سایر ابزارهای تشخیصی به منظور ارایه شاخص مفید برای برنامه ریزی و سیاست گذاری انجام گیرد. همچنین به دلیل آثار نامطلوب آموزشی، مضرات مخرب و تهدیدکننده وابستگی به اینترنت در حیطه های اجتماعی، مسئولان دانشگاه ها باید در راستای هدفمندتر کردن استفاده از اینترنت و همچنین اوقات فراغت دانشجویان نهایت تلاش خود را انجام دهند.

تشکر و قدردانی: از همکاری معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی اراک که هزینه های مالی این طرح را متقبل شد صمیمانه تشکر می نمایم.

اینترنت بازی های رایانه ای بوده و سرویس های خبری و اطلاعاتی در مرتبه دوم قرار داشت (۲۲).

نتایج مطالعه ما نشان داد که جنسیت مرد یکی از مهم ترین پیشگوکننده های وابستگی به اینترنت است به طوری که شانس ابتلا دانشجویان مذکر برای وابستگی به اینترنت ۳/۵ برابر دانشجویان دختر است. در سایر مطالعات از جمله مطالعه Deng و همکارانش (۱۱)، تسای و همکارانش (۱۴) و در مطالعه Ceyhan در ترکیه (۲۳) بین دو جنس اختلاف معنی داری دیده شد. به نحوی که در این مطالعات اختلال در مردان بالاتر بوده است. هرچند که مردان علاقه بیشتر به استفاده از اینترنت برای استفاده از بازی ها و خبرهای رایانه ای دارند اما به هر حال، محوری بودن نقش دانشجویان مذکر در فعالیت های جنبی دانشگاهی نیز عامل مؤثری در این قضیه است. سن کمتر از ۲۰ سال نیز از عوامل مؤثر بر اختلال نشان داده شد به طوری که شانس دانشجویان جوان تر ۴ برابر دانشجویان بالاتر از ۲۰ سال است. در مطالعه درگاهی نیز جوانترها سه برابر سایر افراد از اینترنت استفاده می کردند (۵). در مطالعاتی در تایوان (۱۴) و چین (۲۱) نیز رابطه معنی داری بین اختلال با سن و جدیدالورود بودن نشان داده شده است. حیاتی و همکاران نیز نشان دادند که وابستگی به اینترنت در گروه سنی ۱۹-۱۵ سال در مقایسه با سایر گروه های سنی بیشتر و چندین برابر است (۳). علت این گونه تفاوت فاحش را می توان به نقش استفاده از بازی های رایانه ای مربوط دانست؛ چرا که با افزایش سن علاقه به استفاده از این بازی ها کاهش می یابد. ضمن اینکه جوان ترها علاقه بیشتری به استفاده از تالار گفتگو دارند. همان گونه که نتایج مطالعه حاضر نیز نشان داد استفاده از تالار گفتگو یکی از مهم ترین پیشگوکننده های وابستگی به اینترنت است به طوری که شانس اختلال را ۲/۷ برابر افزایش می دهد. در سایر مطالعات نیز نشان داده شده است که افراد معتاد به اینترنت بیشتر از هر چیزی از تالارهای گفتگو استفاده می کنند. درگاهی نشان داد که در کاربران معتاد شدید بهره جویی از گفتگوی اینترنتی سه برابر سایر کاربران است و هرچه از حالت طبیعی به وابستگی در کاربران پیش می رویم، بهره جویی از فیلم موسیقی بازی و گفتگوی اینترنتی بیشتر می شود (۵).

1. Norani MR, Pourmand A. Acquaintance to Internet and Its Applications In Medical Sciences Researches. *Journal of Military Medicine* 2000; 2 (1-2): 97-100. [Text in Persian]
2. Movahedmohammadi H, Irvani H. Pattern of Internet Use In Students of Iran Agricultural Faculty. *Iran Agricultural Sciences* 2002; 33(4):717-727. [Text in Persian]
3. Hayati Z, Sotoodeh H. A Study of Effective Factors In Using Electronic Resources And The Internet by Academic Staff In Shiraz University And The University of Medical Sciences of Shiraz. *Journal of Social Sciences and Humanities of Shiraz University* 2003; 19(1 (37)):104-119. [Text in Persian]
4. Gorgi A. Internet And Identity. *National Studies* 2006;7(1(25)):53-70. [Text in Persian]
5. Dargahi H., Razavi S.M. Internet Addiction and Its Related Factors: A Study of an Iranian Population. *Payesh* 2007; 6(3):265-272. [Text in Persian]
6. Asefzadeh S, Rafaati M. How Do To Update Physicians And Dentists Education After Graduation. *Journal of Gilan University of Medical Sciences* 2006; 15(60):95-101. [Text in Persian]
7. Vizehsfar F. Assessment of the Internet Addiction between Larian Net Users. *Fundamentals of Mental Health* 2005; 7(25-26): 27-33. [Text in Persian]
8. Young KS. Caught In The Net: How To Recognize The Sings of Internet Addiction And A Winning Strategy For Recovery. 1st Edition. New York; John Wiley and Sons, 1998.
9. Sunwoo K, Rando K. A Study of Internet Addiction: Status Causes And Remedies. *Journal Of Korean Home Economies Association* 2002; 3(1): 1-19.
10. Fortson BL, Scotti JR, Chen YC, Malone J, Del Ben KS. Internet Use, Abuse, And Dependence Among Students At A Southeastern Regional University. *J Am Coll Health* 2007; 56(2):137-44.
11. Deng YX, Hu M, Hu GQ, Wang LS, Sun ZQ. an Investigation on The Prevalence of Internet Addiction Disorder In Middle School Students of Hunan Province. *Zhonghua Liu Xing Bing Xue Za Zhi* 2007; 28(5):445-8.
12. Johansson A, Götestam KG. Internet Addiction: Characteristics of A Questionnaire And Prevalence in Norwegian Youth (12-18 Years). *Scand J Psychol* 2004; 45(3):223-9.
13. June KJ, Sohn SY, So AY, Yi GM, Park SH. A Study of Factors That Influence Internet Addiction, Smoking, And Drinking In High School Students. *Taehan Kanho Hakhoe Chi* 2007; 37(6):872-82.
14. Tsai HF, Cheng SH, Yeh TL, Shih CC, Chen KC, Yang YC, Yang YK. The Risk Factors of Internet Addiction--A Survey of University Freshmen. *Psychiatry Res* 2009; 30;167(3):294-9.
15. Bao XM, Challenges And Opportunities: A Report Of The 1998 Library Survey of Internet Users At Seton Hall University. *College & Research Libraries* 1998; 59(6):535-43.
16. Ur Rehman S, Ramzy V. Internet Use By Health Professionals At The Health Sciences Centre of Kuwait University. *Online Information Review* 2004; 28(1): 53- 60.
17. Mohagheghzadeh MS, Abdollahi M. Scopes and Using Type of Internet Center Members of Shiraz University of Medical Sciences About Center Facilities And Its Impact on Research Works of Them. *Communication Sciences* 2002;18(1,2):1-10. [Text in Persian]
18. Ershad Sarabi R, Mirzazadeh A. The Rate of Using Internet And Full-Text Databases By Academic Members Referring To The IT Center of Kerman University of Medical Sciences. *Strides in Development of Medical Education* 2007; 4(1):57-63. [Text in Persian]
19. Lam LT, Peng ZW, Mai JC, Jing J. Factors Associated With Internet Addiction among Adolescents. *Cyberpsychol Behav* 2009; 12(5):551-5.
20. Eitel DR, Yankowitz J, Ely JW. Use of Internet Technology By Obstetricians And Family Physicians. *JAMA* 1998; 280(15):1306-7.
21. Ni X, Yan H, Chen S, Liu Z. Factors Influencing Internet Addiction In A Sample of Freshmen University Students In China. *Cyberpsychol Behav* 2009;12(3):327-30.
22. Siomos KE, Dafouli ED, Braimiotis DA, Mouzas OD, Angelopoulos NV. Internet Addiction among Greek Adolescent Students. *Cyberpsychol Behav* 2008;11(6):653-7.
23. Ceyhan AA. Predictors of Problematic Internet Use on Turkish University Students. *Cyberpsychol Behav* 2008 Jun;11(3):363-6.
24. Mashayekhi M, Borjali A. Internet Use And Feeling of Loneliness Among High School Studies. *Advances In Cognitive Science* 2003; 5(1) ; 39-44.
25. Ghassemzadeh L, Shahraray M, Moradi A. Prevalence Of Internet Addiction and Comparison of Internet Addicts and Non-Addicts In Iranian High Schools. *Cyberpsychol Behav* 2008;11(6):731-3.

Prevalence of Internet Addiction and Related Risk Factors in Students

Mohammadbeigi A.(M.Sc.)¹- *Mohammadsalehi N.(M.Sc.)²

*Corresponding Address: Arak University of Medical Sciences, Arak, Iran

E-mail: salehi_narges@yahoo.com

Received: 24/Aug/2010 Accepted: 21/Oct/2010

Abstract

Introduction: Today, internet is a usual and common method for identifying and fulfilling of unknowing practices. Internet network has prepared rapid and comfort access to information. Internet addiction is a new and attractive subject that regarded as behavior-based addiction recently.

Objective: Internet addiction prevalence and related risk factors in students of Arak university of medical sciences

Materials and Methods: This analytical cross sectional study was conducted on 426 students who were selected with two stages sampling method. Data was collected by a standard internet addiction questionnaire, then data was analyzed by chi square, t-test and Pearson coefficient statistical tests. Significant level was considered as 0.05.

Results: The overall prevalence of internet addiction was calculated as 10.8%, which moderate and severe internet addiction were equal to 8% and 2.8% respectively. There was a significant relationship between internet addiction with sex, marital status, father job, rate of knowledge about computer and internet and educational term ($p < 0.05$). But there wasn't any relationship between it with parents education, residential place, educational major, level and faculty of education ($p > 0.05$).

Conclusion: Because of internet addiction lead to wasting leisure and useful time of students, it affects the educational situation insecurity, so it is necessary to endeavor for planning and improving of internet usage.

Key words: Dependency(Psychology)/ Internet/ Risk Factors/ Students

Journal of Guilan University of Medical Sciences, No: 78, Pages: 41-48